

Cròniques des de la Sevilla Colombina

Per:

Joaquim Ullan Martorell

DIA 1: DIUMENGE 3 D'OCTUBRE

Ahir dissabte, al vespre, i després d'hora i mitja de viatge amb una famosa companyia aèria low-cost que no ho és tan, vam arribar a la capital andalusa amb ganes de visitar tots aquells escenaris, que la història oficial sempre ens ha explicat que van veure néixer el nou món, i que van convertir a una fosca Castella de finals de l'època medieval en la brillant i esplendorosa nació que donà la benvinguda al renaixement convertida en la nació més poderosa d'occident. Quines coses tenen els novel·listes!

Aquesta sèrie de cròniques que publicarem a diari fins a la conclusió de la nostra estada en aquestes terres, no pretén ser cap estudi ni article d'investigació, ni res similar (tot al seu temps), i simplement vol ser una finestra a tots aquells que vulgueu apropar-vos una mica més a la realitat d'un entorn, que pot quedar molt lluny del que ens han explicat.

Així doncs, després d'esmorzar i de llegir la premsa d'aquest diumenge 3 d'octubre, comencem una jornada en la que tenim una cosa clara: tocarà caminar força.

L'*Eva Sans*, ens ha parlat força en aquesta darrera temporada, del paper dels catalans des del segle XIII, en les costes i ports andalusos. Concretament i gràcies també a treballs de la professora *Mª Teresa Ferrer Mallol*, sabem que aquests catalans, estaven establerts en colònies a terres andaluses, que eren utilitzades com a plataformes logístiques, per a

l'optimització del transport de tot tipus de mercaderies, i que fins i tot van establir consultats, per exemple, a Sevilla.

Carrer Cathalans

carrer que portarà per nom, CATHALANS, i que va des del carrer de Sierpes, fins al carrer Pajería (avui Zaragoza). Aquest carrer dels catalans, avui rep el nom de Carlos Cañal.

A l'antic carrer CATHALANS, encara trobem el forn de pa o fleca, més antiga d'Europa. Aquest forn està a Sevilla però era catalana. Quines coses!

El 1385 el rei castellà Joan I, concedeix als catalans, el dret d'establir un “mesón” i un forn al carrer CATHALANS, i mireu per on, encara avui, en el mateix lloc, trobem aquest forn, en la que poc queda d'aquella de ja fa molt segles és va construir, però que encara és una institució a Sevilla, i de la que tothom coneix, que va ser dels catalans que allà hi van viure.

L'església i confraria de Montserrat

A pocs metres d'aquella barriada, localitzem l'església en què resideix una famosa confraria sevillana, que surt cada Divendres Sant a lluir a la seva senyora i als seus tresors: La confraria de Nostra Senyora de Montserrat.

La nostra Moreneta, gràcies al pas del temps, de la cirurgia estètica moderna i potser fins i tot, d'alguna inquisició a la que potser no li agradava la tonalitat del pigment de la seva pell, ha arribat a dia d'avui, amb un aspecte molt diferent del que té a casa nostra, però no ens ha d'estranyar si coneixem l'evolució que ha patit per diversos països americans, la que un dia va ser principal devoció de les Espanyes.

Sobta veure com els emblemes castellans envolten la verge, donant una sensació de què poc té a veure amb la que seu al tro de la nostra muntanya sagrada. Tot i així, és obvi que parlem de la mateixa, i fins i tot ens expliquen, com al 1601, el papa de torn, va acceptar la regla que donava raó de ser a la confraria. Caldrà veure, des de quina època existia

aquesta devoció a Sevilla, però pel que hem explicat anteriorment, no cal ser Sherlock Holmes per fer-se una lleugera idea.

La tomba d'un que anomenen “Colón”

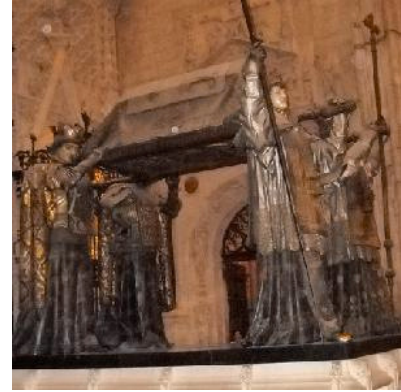

De la visita que posteriorment realitzem a la catedral de Sevilla, podem dir que vam quedar absolutament saturats de sants, santes, beats, àngels, miracles i d'altres especialitats que solen habitar aquests llocs, però permeteu-me que per acabar aquesta llarga crònica, faci algun comentari sobre les tombes d'en Cristòfor i d'en Ferran Colom.

La primera tomba que ens trobem seguint l'itinerari que l'organització de la catedral dona als visitants, és la d'en Ferran Colom. Aquesta és simplement una llosa de color

fosc, on ens hi hem de fixar força per adonar-nos de qui és la persona que allà reposa. Sort de l'àudio-guia que dúiem, perquè en cas contrari, haguéssim pensat que era algun altre personatge. Per fer-vos a la idea, és una tomba com la que a Burgos, diuen que hi ha enterrat “El Cid Campeador”. Com veieu, aquesta gent no té complexes!

Arribats ja a la tomba del suposat “Colón”, aquell que diuen que és, però que en realitat no ho és, perquè miri vostè, ara l'ADN no quadre, i no saben que fer, doncs com dic, arribats a aquesta tomba, ens trobem amb el conjunt escultòric que tots coneixem. La veritat es què, veien-t'ho en fotografia potser no ets tan conscient, però un cop allà, la sang et bull, i tens ganes d'agafar a algú pel coll i dir-li quatre coses. L'escena dels quatre patges portant el fèretre de l'almirall és ben clara en el seu missatge: Davant, els dos representants de Castella i de Lleó, amb el cap ben alt, i amb aptitud triomfal, i al darrere, els representants catalanoaragones i navarrès, EVIDENTMENT SECUNDARIS, i amb el cap i la mirada baixa i aptitud sotmesa.

No vull allargar-me més perquè n'he tingut prou per avui i demà serà un altre dia i un altre crònica, i sabeu què?, que continuï buscant-lo. Fred, fred ...

DIA 2: DILLUNS 4 D'OCTUBRE

Avui dilluns, encara una mica tocats per la caminada que ens vam donar el dia anterior, ens hem llevat relativament aviat, i després d'un bon cafè i una bona ensaimada, hem posat rumb al famós arxiu de Índias. Aquell on diuen què “esta todo, todo...”.

L'arxiu és al costat mateix de la catedral i de “los reales alcazares”. No entraré ara en detalls, perquè ho deixo per un altre dia, però Deu-n'hi-dó que agres que són. A més del control, dels múltiples registres, de només poder entrar amb quartetes de paper i llàpissos, i de ser sotmesos a un interrogatori per tal d'esbrinar que nassos volem fer allà, encara sembla que t'hagin de perdonar la vida.

U cop acabada la feina a l'arxiu, hem anat a fer un tomb...

Santa Maria la Blanca

L'ímplita i coneguda Consuelo Varela, ens diu sobre Colom que: *“curiosament, l'Almirall mai no llogà ni es comprà una casa a Sevilla i només es construí una casa-palau a les Índies quan, d'ençà de 1496, es veié obligat a residir-hi llargues temporades”*.

Ves per on, com explica en Jordi Bilbeny en un article, sembla que tenim una prova de què la casa es troba a Barcelona i no a Sevilla gràcies a una carta en castellà del 1495 en què l'Almirall diu que s'està a Sevilla (Sevilla suplanta a Barcelona). En ella se'ns diu en un moment donat què - “l'església de Santa Maria s'està edificant”.- Com que la carta porta la data del febrer de 1495 i sabem del cert, que al 1496 s'acaben les obres de la torre octogonal de l'extrem nord de la façana principal de Santa Maria del Mar, és evident que el Descobridor al·ludeix a aquest temple barceloní i no pas al de Sevilla.

D'altra banda, es confirma que a l'Església sevillana de Santa Maria la Blanca no s'hi van fer reformes ni obres fins a la segona meitat del segle XVII. Anteriorment havia estat una sinagoga jueva, reconvertida a església, fins que arribaren les esmentades obres.

No cal que us digui, que en tota la barriada on és situada Santa Maria La Blanca, absolutament ningú coneix que per allà Colom tingués casa. Quins veïns més despistats.

El monument a Colom

Del monument a Colom, poca cosa a dir. Està situat en un lloc molt allunyat de qualsevol referència històrica important de la ciutat. Sembla situat en un punt on pugui molestar poc.

És una obra molt simple com podeu veure en la imatge que acompanya aquest article. Potser pensareu que tinc la pell fina, però es què, ja m'ho trobo masses vegades. Resulta que com veieu, a mitja altura de la

construcció, tenim una cosa que intenta ser una caravel·la (crec jo). En una banda té inscrit el nom de la reina Isabel, i en l'altre, el del rei "Fernando". Doncs curiosament, mentre que la banda de la reina, està perfectament neta i polida i el nom és llegeix perfectament de lluny, la banda esquerra, és plena d'òxid i brutícia, i costa desxifrar el nom que allà apareix.

Desconeixement

Em sobta també, el total desconeixement que la gent d'aquí, té sobre la història d'aquesta ciutat, i especialment sobre els temes colombins donat que són aquests els que més fama els hi donen. De fet, si no sabés a què vinc a Sevilla, em costaria moltíssim esbrinar que la ciutat té alguna relació amb la descoberta d'Amèrica.

Pel que fa a les oficines de turisme, saben tant del tema com jo de la cria de musclos en captivitat, però això si, "esto estaba lleno de galeones por todas partes..."

Bé, ens queda molt encara per visitar, però com diu aquella dita, "Santa Rita, que me quede como estoy". M'en vaig a dormir, a mirar de trobar el meu equilibri mental.

DIA 3: DIMARTS 5 D'OCTUBRE

Benvolguts amics, hem finalitzat ja la tercera jornada d'estança en aquesta capital andalusa i puc dir-vos que en aquestes hores en que estic escrivint aquesta crònica, ja de matinada, encara em bull la sang per tantes coses que trobem que ratllen el més espantós dels ridículs. Crec que els catalans ens ho hem de fer mirar, perquè mentre seguim capficats en tractar de demostrar cada cosa que diem amb tots els ets i uts possibles, i mirem d'explicar-ho tot amb el màxim de coherència i rigor, els demés i ja sabeu a qui em refereixo, no tenen cap mena de vergonya en afusellar la història sense preocupar-se en dissimular gaire les coses.

En altres viatges per Espanya, ja ens vam trobar que en llocs com Medina del Campo, Valladolid, Madrid, o d'altres ciutats, una cosa era el que explicava la història oficial i un altre de ben diferent, el que ens trobàvem en la realitat. En el cas de Sevilla, la cosa no podia ser diferent, tot i que un per molt acostumat que ja estigui, no pugui deixar de quedar-se perplex.

Les drassanes reials de Sevilla

Ens han explicat sempre, que les drassanes de Sevilla, obra d'Alfons Xè el Savi, aquell a qui el seu sogre tenia que treure-li cada dos per tres les castanyes del foc, son una joia de l'arquitectura de l'època. Amb una barreja d'estils, el mudèjar i el gòtic, és una obra avançada al seu temps. Ens expliquen també que en aquelles instal·lacions, es fabricaven un bon grapat de galeres i galions que després creuaven els mars de punta a punta. Vaja, enginyeria puntera de l'època.

Però mira per on, nosaltres en aquesta vida, no ens acabem de creure tot allò que ens diuen, i menys encara si ens ho explica segons qui, i com sempre és millor comprovar les coses, doncs cap allà que hi marxem.

Les drassanes reials de Sevilla són en un punt a mig camí entre la catedral i la “Torre del Oro”. Després d'estar perdut força estona gràcies a uns plànols de la ciutat que els deu haver fet en Chiquiliquatre, aconseguixo finalment arribar-hi. La primera impressió es de que estic davant i sense voler fer publicitat, d'un magatzem de cerveses de la DAMM. He de donar tota la volta a la construcció per quedar convençut de que allò que els meus ulls veuen, són realment unes drassanes.

Comparar les drassanes reials de Sevilla amb les de Barcelona, ja ens permet en primera instància, adonar-nos de que estem davant d'unes construccions que no tenen res a veure la una amb l'altra. És comparar un Ferrari amb un 600.

La primera objecció davant de tot plegat, és que en aquelles drassanes sevillanes, és impossible que s'hi fabriquessin ni galeres ni galions, per una raó evident, NO HI CABIEN. Sento que la cosa sigui tan simple, però de vegades la vida té aquestes coses.

De totes maneres i a fi de quedar-me tranquil amb la meua conclusió, agafo el telèfon i truco a un dels millors especialistes en construccions navals, expert maquetista amb una colla d'anys d'experiència al Museu Marítim de Barcelona, i a part de tot, molt bon amic meu i millor persona. El professor Joan Prim i Terrades.

En Joan, amable com sempre, em confirma, que de cap manera s'hi podien fabricar galeres i galions en aquelles drassanes. A més em comenta, que és de la opinió, de que allà, a part de fabricar-se barquetes i vaixells petits, tenia que servir com a magatzem possiblement de part de l'or que hi arribava. Si més no, a poc més de 100m, hi ha la "Torre del oro", torre de guaita i defensiva, que protegia la zona i que el seu nom ho diu tot.

Com a curiositat m'explica en Joan, a l'entrada del riu, hi ha un munt de galions enfonsats, però no pas per culpa de francesos, anglesos o holandesos, sinó que eren els propis espanyols els que abans de remuntar el riu, canviaven l'or de vaixell i enfonsaven el primer. Així, aquest or, acabava arribant als grans banquers alemanys, holandesos, etc, i la gran noblesa andalusa cada cop era més rica, foteu al rei, que no s'assabentava de res.

També prèviament i gràcies a en Cisneros, tots els llibres que s'editaven sobre Amèrica, tenien que passar per Madrid.

Quins païos!!!

Convent de Santa Maria de las Cuevas

A la Cartoixa de Sevilla, hi ha un convent anomenat Santa Maria de las Cuevas, en el que s'explica que van quedar a partir de 1509, les restes de l'almirall Colom fins que aquest va ser traslladat a Amèrica. També en teoria, allà hi haurien de ser les restes d'aquell germà a qui anomenen Diego, i del fill gran de Colom, també anomenat Diego.

Puc dir-vos que el que m'he trobat en aquest espai, es de pel·lícula de ciència-ficció, o si ho preferiu, de jutjat de guàrdia. El que estan fent les autoritats d'aquest país, amb la nostra història, i especialment amb la memòria de la família Colom, no té cap mena de perdó. És senzillament humiliant, i no vull deixar de recordar, que també hi ha molts catalans, que ho toleren i fins i tot hi participen.

Però anem a la qüestió. En primer lloc dir-vos, que no queda clar en aquest país, el lloc on descansen les restes dels membres directes de l'almirall Colom. No és pas fàcil esbrinar on es cadascú. Veiem un petit resum de les peripècies d'alguns d'aquests personatges.

De l'almirall ens diuen que va morir a Valladolid el 1506; que el 1509 va ser traslladat a Santa maria de las Cuevas de Sevilla; que el 1526 la seva jove demana a l'emperador Carles I que executi les voluntats de Colom i el traslladi a Amèrica; que el 1537 Carles I signa la conformitat; i que el 1542 és produeix el trasllat a Santo Domingo. Ja al 1795, es traslladat a l'Havana, i finalment el 1898, arribarà definitivament a la catedral de Sevilla, on diuen que hi continua. Si la seva vida va ser de

boixos, vaja amb la mort!

En Bartolomé Colón, diuen que estava enterrat en la desapareguda església de Sant Francesc a Santo Domingo. Si és així, desapareguda l'església, desaparegut el mort!

En Diego Colón (germà), va quedar tot el temps a Santa Maria de las Cuevas. Aquest és va bellugar poc. Diguem d'en Diego, que el seu crani i la seva mandíbula, ES VAN PERDRE durant uns estudis que van fer-li a Madrid als anys 50 del s.XX. Quines coses té la vida!

En Diego Colón (fill), va ser enterrat a Santo Domingo, i no tinc gaire clar en quin moment el porten a Santa Maria de las Cuevas, si es que el porten, perquè vagi vostè a saber..

En Luis Colón (net), diuen que va morir a l'exili a Oran, i que va ser portat a Santa Maria de las Cuevas, però que en algun moment s'ha perdut.

Com veieu, tot una odissea la d'aquesta nissaga. Ara veiem que m'he trobat en aquest antic monestir.

La primera sorpresa al arribar a la Cartoixa de Sevilla, ha estat veure que allò era com una mena de fàbrica mig abandonada, del tipus de les que havien a Poble Nou abans dels JJO. A la porta hi havia un cartell que deia “La Cartuja – Manufactura de productos cerámicos”. Això no hem quadrava amb un altre cartell que havia a prop que deia “CAAC – Centro Andaluz de Arte Contemporáneo”. Però quant ja marxava, algú m’ha fet entendre que anava per bon camí.

Ja dins, una vigilant m’indica el camí a seguir, i després de creuar

uns jardinetes i una escultura dedicada a Cristòfor Colom, entro dins la botigueta dels tiquets d’entrada. La persona que em despatxa, em confirma que podré fotografiar les tombes dels dos Diego (germà i fill de l’almirall). Jo surto content perquè sembla que llavors, si que són allà enterrats.

Em trobo amb el famós Ombú que diuen que va plantar Ferran Colom en aquell convent, li faig fotografies perquè no sigui dit, i continuo avançant per aquelles construccions plenes de forns de ceràmica.

En unes sales hi ha exposicions d’art contemporani, francament horroroses, i com us podeu imaginar, surto d’allà a la carrera.

Finalment trobo l’accés a l’antic convent. Tot està molt deteriorat i no sembla pas que allò hagi estat un lloc important. Li pregunto a una guia del lloc per les tombes dels Colón, i em diu que “no coneix gaire del tema” i em recomana preguntar-ho a un altre companya. Al·lucinant!

Finalment, una persona del centre, m’explica que els Colón no son allà. L’explicació no té pèrdua. Segons ella, després de la desamortització del convent, els terrenys van ser privatitzats, passant a pertànyer a un empresari que va construir una empresa de ceràmiques de qualitat. Aquest bon home, es va quedar amb el convent i amb tot en el que en ell hi havia. Al ser concedida a Sevilla l’Expo de 1992, aquesta empresa va tancar portes i es va traslladar a les afores de la ciutat, i es clar, es van endur les “dues capsas” amb els Colón a dins. Això si, em confirma que les proves d’ADN van confirmar que era germà de l’almirall!

Podeu imaginar-vos la meua cara davant l'explicació de la bona senyora. Això sí, puc dir que ella li posava molt d'empeny.

A la pregunta de “com pot ser que patrimoni històric no sol del país sinó de la humanitat, sigui tractat com un objecte propietat d'una empresa de ceràmiques”, la resposta tampoc te pèrdua: “Home, ja se sap, quant es privatitzen les coses...”.

La bona dona, un cop destrossada ja moralment per les coses que li vaig explicar de l'ADN, acaba indicant-me el lloc on es troba la capella de Santa Anna, lloc on diuen que va ser enterrat Colom abans de ser traslladat a Santo Domingo. Curiosament em deia, que la gent no sabia que aquella era la capella de Santa Anna, però no entenc la seva estranyesa si veiem que en tota la instal·lació, no hi ha un sol cartell indicatiu de res.

Allò és un lloc absolutament en ple abandonament, amb un personal que no saben si les mans tenen 4 o 6 dits, i on l'únic que els importa segons la pròpia senyora, és l'art contemporani.

Vaja, que si vull veure les tombes dels dos Diego Colón, ara he de buscar una empresa de ceràmiques a les afores de la ciutat, i parlar amb l'encarregat per veure si me'ls deixa visitar.

Senyors, la nostra història està a les clavegueres. Els nostres responsables, remenant la merda, i nosaltres, en el país dels somnis eterns.

Valga'm Déu!

DIA 4: DIMECRES 6 D'OCTUBRE

Avui ha estat una jornada de museus i exposicions, i totes elles amb un denominador comú, el baixíssim nivell que té el personal encarregat d'informar al públic davant de qualsevol pregunta que aquest pugui fer, per simple que sigui. No pretenc pas carregar contra el poc preparat personal que hi ha, però sí vull fer notar, que això és el resultat del pobre interès que existeix a la ciutat per la història, i fins i tot la seva pròpia.

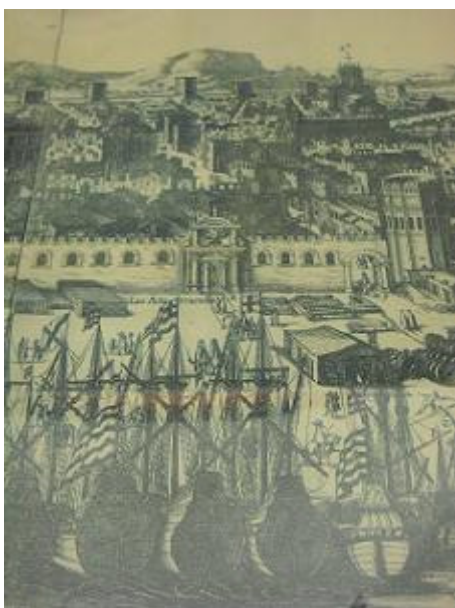
Museu naval (Torre del Oro)

Encara que sembli mentida, tot un museu naval de Sevilla, cap dins de la Torre del Oro, que perquè us feu una idea, potser és més petita fins i tot que el Castellet de Perpinyà. Això ja és una cosa que sobta si tenim en compte que teòricament, Sevilla és va convertir en la porta d'occident a Amèrica, i per aquí passava pràcticament tothom, segons diuen.

Sobre l'exposició del museu, puc dir-vos que és una absoluta nul·litat, perquè essent objectiu, si un pretén aprendre alguna cosa en ell, al sortir s'adona que el grau de coneixement és el mateix que a l'entrada. La qüestió és, que és un petitíssim museu, on hi ha unes poques maquetes, molts dibuixos i gravats, i algunes còpies de quadres de personatges relativament importants, i sobre tot, no

hi ha pràcticament cap explicació de res, a excepció, de quatre ratlles que expliquen el mateix de sempre sobre les caravel·les que van descobrir Amèrica. Ah, i per cert, continuen mostrant el quadre d'en Pinçon adulterat, és a dir, el que té Palos al fons i no pas l'original que es van quedar a Madrid, que és el que té Cotlliure al darrere.

És impossible en aquest museu, conèixer la vida i situació marinera en l'època de l'esplendor de la ciutat.

Però mireu per on, quasi al final de la visita, em trobo davant d'un meravellós gravat de l'any 1617, de quasi 3m de llargada, amb una vista pràcticament de tota la ciutat i del port en el riu, i on tots els vaixells barats, porten banderes barrades. Som davant d'un cas idèntic al del famós mapa d'en Domingos Teixeira de 1573, on en lloc d'aparèixer castells i lleons a Amèrica, tot el que apareix són barres catalanes. En aquest cas, parlem d'un gravat en blanc i negre, així que de cap manera afirmaré que les barres són catalanes, però hi ha algunes curiositats que ens aproximen a pensar-ho.

Per una banda, no hi ha absolutament cap vaixell amb castells i lleons. Per altra banda, alguns dels vaixells barrats, porten també la creu de Sant Jordi, i altres fins i tot, la creu de Sant Andreu de Carles I. I finalment, dubto molt, que tots aquells vaixells en el port, fossin estrangers dels regnes del rei. Cadascú que pensi el que vulgui.

Però el millor de tot, és que alhora de demanar informació sobre aquest gravat ja que no hi havia absolutament cap indicació sobre ell, em diuen els empleats del museu, que no saben d'on ha sortit, que desconeixen totalment l'autor, l'origen i la procedència, i que és un absolut misteri. Amb seguretat és la millor peça del museu, i no saben d'on ha sortit. Tinc la sensació de viure en una altra dimensió.

Castell de 'San Jorge'

A l'altre costat del pont de Triana, tenim al peu de l'esmentat pont, el mercat del famós barri sevillà. Aquest mercat s'ha aixecat sobre les runes de l'antic castell de San Jorge, castell en el que a partir de 1481, apareix per primer cop a la península, el tribunal de la Santa Inquisició. Des de fa algun temps, les autoritats de la zona, han recuperat vestigis d'aquesta construcció, i han creat un centre d'interpretació sobre aquesta inquisició que fou tan horrorosa.

S'han gastat més de 12 milions d'euros en aquest centre d'interpretació, que realment el que fa, és no interpretar res. És tan bàsic i pobre el que expliquen, que no entenc com el poden anomenar així. Crec que tenim tots plegats un molt mal concepte del que ha de

ser un centre d'interpretació. Sobre el personal, cap novetat, a la primera pregunta que vaig fer, la resposta ha estat: "lo siento, es que solo llevo trabajando aquí 2 semanas". La culpa es meva per preguntar.

Ja en matèria, s'explica com aquest castell és concedit després de la conquesta de Sevilla per part del rei Fernando III "el sant", als cavallers de l'orde de San Jorge. Ningú és capaç d'aclarir-nos, quina orde és aquesta, i cal recórrer a les biblioteques a fi de què un historiador com en Ortiz de Zuñiga, ens confirmi que eren cavallers de l'orde de Sant Jordi d'Alfama, orde catalana fundada per Pere I, pare de Jaume I. Amb aquesta confirmació i el gravat que mostro

fotografiat de la pròpia exposició, la presència catalana va quedant més clara. Si rellegiu la crònica del dia 1, a poc a poc anireu fent-vos una millor idea de la presència dels catalans a partir d'aquells anys a la ciutat.

Com hem dit abans, els reis catòlics instauraran la inquisició en aquell castell a partir de 1481, i a partir d'aquí, si et miraves malament a algú, et cremaven directament a la pira no sense abans haver-te fet passar las de Cain per fer-te confessar no se quina possessió demoníaca. Aquesta doctrina de l'abús de poder sense pietat, i els posteriors tresors que arribaran d'Amèrica, faran la resta.

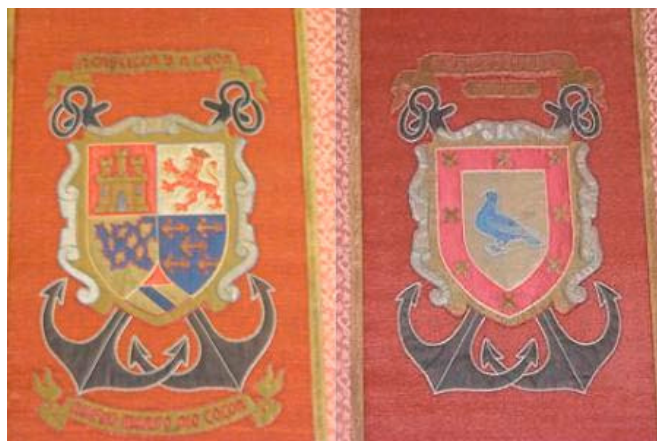

Reales Alcazares de Sevilla

Els Reales Alcazares de Sevilla, són una construcció musulmana, que un cop conquerida la ciutat, passaren a poder i ús del rei Fernando III. És, com us podeu imaginar, un entorn de preciosa factura creada per aquella gent que durant tants segles ocupa aquelles terres.

Només incidiré sobre tres curiositats que vam apreciar i que us volem fer extensives a tots vosaltres.

Per una banda, vam entrar en una sala on hi havia sobre tapis, tots els escuts dels grans almiralls de Castella. Com en aquests casos, no hi ha cap mena de vergonya en explicar tot allò que se'ls hi passa pel cap, et fan una llista d'almiralls que potser coneixen a casa seva. El que més sobta, és trobar al centre l'escut de l'almirall Colom (l'oficial, és clar), com si fos castellà, i al costat mateix, el d'un senyor anomenat Garcia de Toledo (vagi vostè a saber), que curiosament té un escut, pràcticament idèntic al real d'en Colom. Quines coses té la casualitat.

Per altra banda, en el famós saló dels tapissos de Carles I i Felip II, trobem algun que havíem publicat al web del Cercle Català d'Història, i que ara podem comprovar in situ. Es tracta de la recreació de la sortida de Colom del port de Palos. El millor del cas, es què aquests vaixells porten la Senyera amb els pals del Comte de Barcelona, i la bandera catalana de la Creu de Sant Jordi. Ejem, ejem...

I finalment també en aquest mateix saló, tornem a trobar-nos amb evidències de la relació de Catalunya i Navarra. Ja són moltes vegades les que trobem l'escut navarrès en un quarter corresponent a la corona catalanoaragonesa i no pas de la castellana. És un tema molt interessant a investigar.

DIA 5: DIJOURS 7 D'OCTUBRE

Ja som a dijous i anem arribant al final del nostre periple per terres sevillanes. Avui hem tingut una mica de tot, per variar, però especialment satisfactori el resultat que estem obtenint a l'Arxivo General de Índias, on gràcies a la feina discreta però transcendent de la nostra companya Eva Sans, properament podrem continuar desmuntant algunes de les mentides que més han perdurat en l'imaginari col·lectiu, gràcies a una història oficial perfectament teledirigida. Però tot al seu moment...

Biblioteca Colombina

En un article que tinc a les mans i que parla de la Biblioteca Colombina d'Hernando Colón, l'autor diu textualment: *“Desde estas páginas, queremos agradecer públicamente la labor cotidiana realizada por los técnicos de la Colombina y sobre todo su cuidado interés de que la biblioteca sea conocida por la sociedad”*. Doncs bé, a mi avui, fidels a aquesta hospitalitat innata, quasi em foten fora. Quina vida la meva.

A primera hora del matí, m'he presentat a la *“Institución Colombina”*, que no és altra cosa, que el recinte que guarda la Biblioteca Colombina d'en Ferran Colom i que ha arribat als nostres dies.

Per a ser sincer, l'entrada del lloc sembla ser qualsevol cosa, excepte una biblioteca, però no em preocuparé ara de l'estat de les façanes i de l'abandonament del lloc. Sigui com sigui, he entrat i una bona senyora m'ha atès cordialment. La meua pregunta ha estat: “me han informado que en este lugar disponen de una amplia biblioteca colombina, correcto?”. La resposta ha estat: “Le han informado mal, esta es la biblioteca de Hernando Colón”.

Immediatament s'han produït uns eterns segons de silenci en el que la bona senyora esperava la meua rèplica, i en la que el meu cervell, seriosament tocat pel míssil “tipus Tomahawk” llençat per la dona, tractava de recuperar-se, intentant dissimular els espasmes.

Un cop recuperats els impulsos elèctrics al meu coco, li he preguntat per la quantitat de volums que havien superat el pas del temps i que havien arribat a aquells prestatges. La resposta ha estat de prop del 90%. Vaja! Veiem que ens diu la professora Alba Vallès,

en el seu article “L’espoliació de la Biblioteca Colombina” que també podreu trobar al web del Cercle Català d’Història”:

“...però n’hi va haver d’altres que també desaparegueren, tant manuscrites com impreses, com pot deduir-se de restar dels 15.370 exemplars que consta va llegar Ferran Colom a la seva mort (coneguts a través del memorial escrit per l’ajudant Joan Peres, per tal d’informar el seu nebot Lluís Colom, resident a Santo Domingo) els quatre mil aproximadament que pogueren inventariar-se després. Minva notable que fou tapada amb noves adquisicions, abans de ser catalogats.”

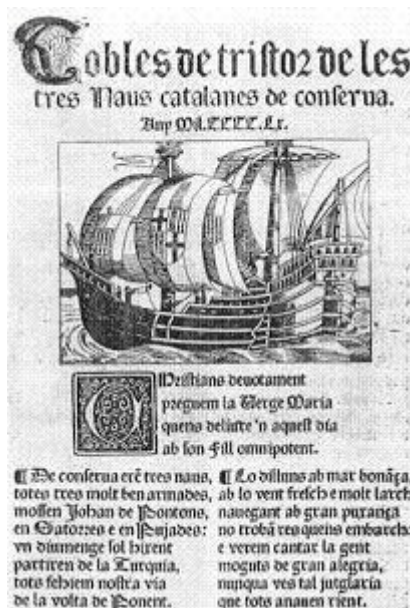

Bé, tornant a la conversa amb la bibliotecària, m’ha passat pel cap donar-li una targeta de presentació meua, en la que diu que sóc el president del Cercle Català d’Història, i poca cosa més. Doncs, exactament no sé si el motiu ha estat l’entitat que represento, o que sóc català, o la textura del paper de la targeta o simplement que feia un dia lleig, però a la dona li ha canviat la cara i pràcticament ja no m’ha respòs a res. M’ha convidat a parlar amb la directora del lloc (que no hi era en aquells moments) i s’ha acabat el bròquil. No he pogut fer fotografies, ni conèixer si allà tenien la col·lecció d’estampes d’en Ferran Colom, ni res de res. He marxat amb la cua entre cames. Vaja Sherlock Holmes.

Abans d’acabar aquest apartat, permeteu-me reproduir un parell de paràgrafs d’un article del diari EL PAIS del 19 de gener de 1986. Diuen així:

“El reciente hundimiento de la techumbre de la Biblioteca Capitul y Colombina de Sevilla ha puesto de manifiesto el estado de olvido que durante años sufre el más importante compendio bibliográfico colombino. Sin luz eléctrica, con horario de visitas limitado y sin medidas de seguridad, el legado de Hernando Colón ha permanecido a expensas de posibles esquilmaciones.”

“La Biblioteca Colombina carece de luz eléctrica. Ello motiva que las horas de visita sean reducidas y condicionadas a la luz solar que penetra por sus ventanas. Muchas veces los investigadores tienen que luchar por un puesto junto a la ventana para, aguzando la retina, descifrar documentos en los que la acción del tiempo ha vuelto amarillos tanto el papel como la tinta.”

Convent de La Merced – Museo de Bellas Artes de Sevilla

Un cop fora de la “Biblioteca Colombina”, vaig dirigir-me cap al “Museo de Bellas Artes de Sevilla”, que està molt a prop de tota aquella zona de catalans que us explicava el primer dia, i no és d’estranyar, doncs aquest museu està situat en l’antic convent de la “Virgen de la Merced”, de l’Orde dels Mercedaris.

Ens expliquen també, que aquest museu i el propi de la Catedral de Sevilla, son la segona i tercera pinacoteca de l’estat després del Museu del Prado de Madrid. Sembla que ningú té en compte el Museu Nacional d’Art de Catalunya (MNAC). Som invisibles.

Sembla ser que l’any 1248, després de la conquesta de Sevilla, on hi van participar també aquests mercedaris catalans, van rebre el privilegi de poder instaurar un convent de l’orde, i el mateix Pere Nolasc, el va fundar. Així doncs, tenim que a ambdues bandes del colze del riu Guadalquivir, tenim situats controlant qualsevol moviment, a l’orde de Sant Jordi d’Alfama en un castell espectacular al costat del pont de Triana, i a l’orde dels Mercedaris a l’altra banda. Posteriorment com heu anat llegint aquests dies, arribarà l’expansió de la comunitat catalana, creant-se el barri dels catalans, el Consulat de Mar, etc, etc.

Sembla ser també, que l'any 1601, es va enderrocar el primigeni convent de la Mercè, que era d'estil mossàrab, i es va començar a construir el que ha arribat als nostres dies. Realment és molt espectacular. Té diversos patis molt bonics, i la zona central té unes pintures al sostre, impressionants. No hi ha dubte de què els mercedaris catalans a Sevilla, varen tenir molta força i poder.

Aquest principi de segle XVII sembla important en l'aspecte religiós, doncs a més de començar a construir-se el nou convent de la Mercè, el 1603 el Papa de torn, autoritza la creació de la confraria de Nostra Senyora de Montserrat, aquella que us vaig ensenyar el primer dia, que havia patit un lifting.

Com podeu veure en les imatges que acompanyo, els escuts de la Mercè, son arreu d'aquesta important obra. Sincerament, crec que ja podeu anar fent-vos una idea més real i exacta, de la presència catalana a la conquesta de Sevilla i posterior control i protecció. Sobre el terreny, hem pogut anar comprovant com aquells catalans varen integrar-se en aquestes terres i van aportar tot el seu coneixement i cultura. És fàcil veure l'expansió si fem una simple ullada a ciutats com Huelva, Sanlúcar de Barrameda, etc, i veiem quines on les seves patrones.

Una història de la marina espanyola que em va caure a les mans deia, que hi ha dos moments transcendentals en el naixement de la marina militar espanyola, que són: la conquesta de Mallorca per part d'Aragó, i la conquesta de Sevilla per part de Castella. Doncs cal corregir aquestes coses. Els que varen conquerir Mallorca, eren catalans, i la marina militar que naixia amb les conquestes de Mallorca i Sevilla, era la catalana.

“Així què... dues pedres!”

DIA 6: DIVENDRES 8 D'OCTUBRE

Avui divendres, hem donat per finalitzada la nostra estada a Sevilla. Al vespre hem arribat a Barcelona i abans d'anar-me a descansar, vull deixar aquesta crònica publicada en el meu bloc. Ha estat un viatge molt i molt productiu, i ens fa molt feliços els resultats que hem obtingut i que, especialment, els més importants, es faran públics en el seu moment.

Durant el cap de setmana, publicarem una crònica especial amb el recull de les principals conclusions que volem compartir amb tots vosaltres, però abans, parlem una mica del que ha estat la jornada d'avui.

Biblioteca Colombina (II)

Sobre la Biblioteca d'en Ferran Colom, en la que ahir vam viure una sèrie d'anècdotes, puc donar-vos una notícia bona i una altra de dolenta.

La notícia bona que aquesta biblioteca, torna a ser una “Biblioteca Colombina”. Aquesta fita a estat obra de la nostra companya, l'Eva Sans, que valenta ella (és taure), s'ha personat en el lloc en qüestió, i ha estat rebuda per un noi que avui substituïa a la bona senyora d'ahir. A la pregunta de “*És aquí donde tienen la biblioteca personal de Hernado Colón?*”, la resposta ha estat, “*Si señora, esta és la Biblioteca Colombina*”.

Quasi he sentit campanades al cel. Fins i tot, alguns coloms com si d'un missatge esotèric és tractés, s'han aturat al damunt de la portalada de l'establiment. Ha estat molt emocionant! Jo penso que l'Eva és molt més maca que jo, i d'aquí, que ahir aquella seriosa senyora, m'informés en sentit contrari.

Ara la mala notícia. Doncs resulta que els llibres que tenen d'en Ferran Colom (si recordeu, diuen que tenen pràcticament el 90%), no son consultables. Només poden ser consultats els microfilms i els scanners d'aquells que hagin estat digitalitzats, i en cap cas, es podrà consultar els llibres originals, i això inclou, tots els comentaris que el propi protagonista havia escrit de puny i lletra en algunes obres. Penseu potser, llegint la crònica d'ahir, que aquesta és una mesura coherent amb el calvari que han fet patir a aquests llibres? A bones hores...

Archivo General de Índies

Crec que al “Archivo General de Indias”, s’estan plantejant seriosament això de la revisió històrica, doncs aquests dies, està exposada en aquell edifici, l’exposició que darrerament recorre Espanya i que ens parla de la personalitat i obra d’en Jaume Vicens Vives. Penso que és una bona oportunitat per reflexionar sobre la veritat establerta i el qüestionament de la mateixa. (Mira que si em fessin cas!!).

Doncs, hem aprofitat el darrer matí, per efectuar el pagament d’una sèrie de còpies que hem demanat i poca cosa més. Francament són una gent molt efectiva. Amb una mica de sort, les fotocòpies, poc més de trenta, arribaran una mica abans de reis (de 2011 eh! No feu broma).

Francament, no ha estat fàcil treballar en aquell arxiu. El nivell de control de cada moviment que és realitza, és francament exagerat, i la quantitat de temps que és perd per culpa d’una mena de burocràcia barrejada amb una mica d’incompetència, és realment important.

Per cert, no hi ha pràcticament cap llibre, dels editats per autors catalans en els darrers anys, que ens parlen d’aquesta manipulació històrica al voltant del personatge de

Colom. No sé encara si és culpa dels editors catalans, o de què per allà potser, no interessant gaire.

Drassanes Reials de Sevilla (II)

Sobre aquest tema, crec que no val la pena tornar-hi a incidir en la impossibilitat de què els seus murs veiessin mai la construcció de galiots i galeres, però si que volia mostrar-vos un petit recull de gravats que he recollit aquests dies, i en els que els autors no semblen tenir clar com han de ser dibuixades aquestes drassanes.

A més, m'ha caigut un llibre entre mans al que encara no he tingut el suficient temps per donar-li una ullada més ampla, en la que ja dona una idea de la possibilitat de què s'utilitzes també com a magatzem. Deixeu-me que li digui al meu bon amic Joan Prim: "Mestre, tens més raó que un sant".

Els grabats que us presento pertanyen per ordre, al Castell de San Jorge (Centre d'Interpretació de la Santa Inquisició), els tres següents a la Torre del Oro (Museu Naval de Sevilla), i el darrer al Convent de la Merced (Museu de Bellas Artes de Sevilla). Treieu conclusions.

CONCLUSIONS

Finalitzat aquest viatge per terres sevillanes, podem dir que hem tingut la sort de gaudir de molt bon temps, d'una gent molt i molt amable, i perquè no dir-ho, d'unes "tapes", que han estat les delícies dels nostres àpats. És una ciutat ben recomanable per a ser descoberta.

Quan es treballa en la línia de revisar la ficció que la història oficial ens ha explicat sobre la descoberta d'Amèrica, òbviament és bàsic realitzar una recerca com cal i demostrar fefaentment amb proves tot allò que nosaltres defensem. Però també és ben cert, que una altra cosa a fer, és anar al moll de l'os, és a dir, anar al lloc on ens han dit que han passat "coses", i veure amb els propis ulls, el que realment hi podem trobar.

Això que pot semblar una bajanada, no ho és tant quan ja és té l'experiència d'haver visitat per exemple, la casa on "diuen" que morí Colom a Valladolid, el palau on Colom va negociar el tercer viatge amb la reina Isabel a Medina del Campo, tot tipus de museus relacionats amb el tema, etc, etc, ... i et trobes amb unes situacions i realitats tan fosques i sospitoses, que fan semblar Millet i Montull, uns aprenents de firaire.

Nosaltres bàsicament, hem centrat la feina de la nostra estada a Sevilla en les següents fites:

- Recerca en fons documentals.
- Visita a museus, exposicions o llocs relacionats, com a treball de camp
- Visita a llocs alternatius
- Anàlisi del personal dedicat i valoració de la informació aportada

Fons documentals

Sobre els fons documentals visitats com són l'Arxiu General d'Índies i la Biblioteca Colombina, seré molt clar: O bé, els investigadors no visiten aquests arxius encara que diguin el contrari, o bé si ho fan, demostren molt poca perícia en la feina a realitzar. Dic això, perquè la nostra companya Eva Sans, només amb 5 matins d'on, un i mig van ser perduts per culpa de la "burrocràcia" del personal de l'entorn, ha estat capaç de trobar dades rellevants, que demostraran en el moment de la seva publicació, més falsedats. És ben cert que algú podria dir que ha estat una qüestió de casualitat, però potser que això ja comença a passar masses vegades i en masses arxius...

Crec que quant un investigador colombí visita un arxiu, ho ha de fer principalment amb mentalitat oberta i essent capaç d'interpretar uns fets en una època, molt diferents als explicats fins ara. Per això, cal conèixer millor el país, el que aquest va fer, i especialment, desmitificar a aquells que no van fer absolutament res. Amb això, els arbres del bosc es veuen amb molta més facilitat.

Finalment sobre les troballes realitzades, no avançarem res més i podreu estar d'acord amb mi, què cal esperar el seu estudi definitiu i posterior publicació de la manera més pertinent.

Museus, exposicions i llocs relacionats

En aquest punt, ja haureu vist al llarg de les 6 cròniques diàries publicades, tot el que ens hem trobat, o per ser més clars, el que no ens hem trobat. Visitant aquests llocs la primera cosa de la que ens adonem, és la obvietat de que és impossible aprendre absolutament res d'aquell esplendorós passat comercial i navegant de la capital andalusa. Ni és possible conèixer com s'origina la tradició marinera del lloc, ni com és la vida durant l'època en què Sevilla fou la porta d'Amèrica a Occident, ni tampoc com arribà a la seva fi, aquella època daurada en la que l'or i la plata fluïen constantment portada en vaixells i caravel·les. La nostra crítica és que no entenem com pot ser que Sevilla ja no visqui de l'època daurada de la navegació amb Amèrica ni que tan sols tingui interès en voler-ho explotar (culturalment parlant) i que ni ells mateixos –d'igual manera que Catalunya- tampoc expliquen el seu passat marítim històric. Sembla que alguna cosa devem tenir en comú...

Llocs alternatius

Per llocs alternatius entenem llocs com el barri dels catalans, l'església de la confraria de Nostra Senyora de Montserrat, etc. En tots ells, tampoc és possible aprendre absolutament res del "com" i "perquè" de tot plegat. Per entendre'ns, és el mateix que passa a Barcelona, que una persona passeja per qualsevol carrer o lloc històric, i li és impossible trobar qualsevol referència enlloc que el faci coneixedor d'on és i perquè allò té un valor històric. A més, val a dir que a Sevilla, en tot allò que té referències històriques als catalans, sembla com si encara costés més explicar les coses. Res de diferent a d'altres llocs, oi?

Personal dedicat

Finalment, suposo que l'opinió que tenim sobre el personal destinat a donar informació històrica en museus, exposicions o llocs d'interès històric també l'haureu deduït de les cròniques publicades: La conclusió sens dubte seria d'"absolutament nefast", amb un nivell pessim informatiu, una capacitat comunicativa nul·la per saber respondre de manera professional tenint en compte els llocs de treball que ocupen, en alguns casos certa mala baba, i la evidència molt sovint d'idees prejudicades, però com cada dia veiem, aquesta darrera qüestió també és costum a casa nostra...

Ara bé, també vull ser molt clar ja que segons la meva opinió, això no passa per casualitat, és un fet massa recurrent. Si un té un interès nul en explicar res sobre una història que s'aguanta amb fil ferro, i encara menys, en donar la possibilitat de què

possibles visitants puguin fer-se preguntes, el millor és que el servei sigui tan deficient, que es passin les ganes de qüestionar res.

Final

Diu la història que la “marina militar española” neix a mitjans del segle XIII amb dos fets transcendents: La conquesta de Mallorca per part dels “aragonesos”, i la de Sevilla per part dels castellans. Doncs, mentre que a la primera òbviament van ser els catalans els protagonistes de “tal cosa”, en la segona, hem pogut veure com el senyor Don Fernando III “El Santo” va necessitar “molta” ajuda catalana.

A partir d’aquí i de totes les dades exposades en anteriors cròniques, podem començar a fer-nos una situació de lloc de com era la Sevilla de finals del s.XV i de què feien per allà aquests catalanets que comerciaven per tot el món. Això, i el treball que se’n derivarà de l’anàlisi documental trobat per Eva Sans de ben segur ens sorprendrà..

Joaquim Ullan
Sevilla, octubre de 2010